

Byla C-391/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. birželio 27 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Curtea de Apel București (Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. vasario 7 d.

Ieškovė:

Brăila Winds SRL

Atsakovai:

Direcția Regională a Finanțelor Publice București – Administrația Fiscală pentru Contribuabili Mijlocii București

Ministerul Finanțelor

Președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală

Agenția Națională de Administrare Fiscală

Pagrindinės bylos dalykas

Administracinis skundas, kuriuo ieškinį atsakovams – *Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București – Administrația Fiscală pentru Contribuabili Mijlocii București* (Bukarešto regiono viešųjų finansų generalinis direktoratas – Bukarešto vidutinių mokesčių mokėtojų mokesčių administratorius, Rumunija), *Ministerul Finanțelor* (Finansų ministerija, Rumunija), *Președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală* (Nacionalinės mokesčių administravimo agentūros vadovas, Rumunija) ir *Agenția Națională de Administrare Fiscală* (Nacionalinė mokesčių administravimo agentūra, Rumunija; toliau – ANAF) – pareiškusi bendrovė – ieškovė *Brăila Winds SRL* – prašo panaikinti tam tikrus administracinius mokestinius aktus.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Remiantis SESV 267 straipsniu, prašoma išaiškinti SESV 49, 56, 107 ir 108 straipsnius ir 191 straipsnio 2 dalį, Direktyvos 2019/944 9 straipsnį ir 58 straipsnio c punktą, Direktyvą 2003/96 ir Europos žaliąjį kursą.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar SESV 107 ir 108 straipsnių nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai įtvirtintos *Legea Nr. 259/2021* (Įstatymas Nr. 259/2021), pagal kurias mokestis taikomas tik tam tikriems elektros energijos gamintojams, yra valstybės pagalba, suteikta nuo mokesčio atleistiems asmenims, apie kurią reikia pranešti? Ar tokios nuostatos yra diskriminacinės, jei jos taikomos tik tam tikriems elektros energijos gamintojams, įskaitant gaminančius elektros energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių?

2. Ar SESV 49 ir 56 straipsnių ir atitinkamai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai įtvirtintos Įstatyme Nr. 259/2021, pagal kurias didelis mokestis taikomas tik tam tikriems elektros energijos gamintojams (įskaitant gaminančius elektros energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių), tačiau netaikomas kitų kategorijų gamintojams?

3. Ar iki Reglamento 2022/1854 priėmimo pagal Direktyvą (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai įtvirtintos Įstatyme Nr. 259/2021, pagal kurias gali būti nustatoma pardavimo kaina ir (arba) ribojama laisvė nustatyti pardavimo kainą?

4. Ar pagal SESV 191 straipsnio 2 dalies nuostatas, susijusias su atsargumo, prevencijos, žalos aplinkai ištaisymo ten, kur yra jos šaltinis, ir „teršėjas moka“ principais, draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai įtvirtintos Įstatyme Nr. 259/2021? Ar tai neprieštarauja Europos tikslams iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą ir Europos Sąjungos energijos mokesčių politikai?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 49, 56 ir 107 straipsniai, 108 straipsnio 1 ir 3 dalys ir 191 straipsnio 2 dalis.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 1 dalis.

2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, 9 straipsnis ir 58 straipsnio c punktas.

2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB, pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą.

2019 m. gruodžio 11 d. Europos Komisijos paskelbtas Europos žaliasis kursas.

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Legea nr. 259/2021 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 118/2021 privind stabilirea unei scheme de compensare pentru consumul de energie electrică și gaze naturale pentru sezonul rece 2021-2022, precum și pentru completarea Ordonanței Guvernului nr. 27/1996 privind acordarea de facilități persoanelor care domiciliază sau lucrează în unele localități din Munții Apuseni și în Rezervația Biosferei „Delta Dunării“ (Įstatymas Nr. 259/2021, kuriuo iš dalies keičiamas Dekretas-įstatymas Nr. 118/2021 dėl kompensavimo už elektros energijos ir gamtinių dujų suvartojimą tvarkos 2021–2022 m. šaltajam sezonui nustatymo ir papildomas Dekretas-įstatymas Nr. 27/1996 dėl lengvatų suteikimo asmenims, gyvenantiems ar dirbantiems tam tikrose vietovėse Apuseni kalnuose ir biosferos rezervate „Dunojaus delta“; toliau – Įstatymas Nr. 259/2021) II straipsnis; pagal jį nuo 2021 m. lapkričio 1 d. iki 2022 m. kovo 31 d. elektros energijos gamintojų papildomos pajamos, gautos dėl skirtumo tarp vidutinės mėnesinės elektros energijos pardavimo kainos ir 450 RON (Rumunijos lėjų) / MWh kainos, apmokestinamos 80 % tarifu [(1 dalis)] ir nuo šio mokesčio atleidžiami elektros energijos gamintojai, gaminantys elektros energiją iš iškastinio kuro, įskaitant kogeneraciją [(2 dalis)], o mokesčio taikymo tvarka nustatoma ANAF vadovo įsakymu [(3 dalis)].

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2022 privind modificarea și completarea Legii nr. 259/2021 („OUG nr. 11/2022“) (Dekretas-įstatymas Nr. 11/2022, kuriuo iš dalies keičiamas ir papildomas Įstatymas Nr. 259/2021; toliau – OUG Nr. 11/2022) III straipsnio 3 dalis; pagal ją Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsnio 1 dalies nuostatos taip pat netaikomos elektros energijos gamintojų, gaminančių elektros energiją iš biomasės, papildomoms pajamoms, gautoms po 2022 m. sausio 1 d.

Ordinul președintelui ANAF nr. 64/2022 privind aplicarea prevederilor articolului II din Legea nr. 259/2021 precum și privind modificarea și completarea Ordinului președintelui ANAF nr. 587/2016 pentru aprobarea modelului și conținutului formularelor utilizate pentru declararea impozitelor și taxelor cu regim de stabilire prin autoimpunere sau reținere la sursă („Ordinul nr. 64/2022“) (ANAF vadovo įsakymas Nr. 64/2022 dėl Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsnio nuostatų taikymo, kuriuo iš dalies keičiamas ir papildomas ANAF vadovo įsakymas Nr. 587/2016 dėl mokesčių ir rinkliavų, kurioms taikoma atvirkštinio apmokestinimo arba išskaičiuojamojo mokesčio tvarka, deklaravimo formų pavyzdžio ir turinio patvirtinimo; toliau – Įsakymas Nr. 64/2022) I straipsnis (pagal jį elektros energijos gamintojų papildomų pajamų mokestis skaičiuojamas už laikotarpį nuo 2021 m. lapkričio 1 d. iki 2022 m. kovo 31 d.) ir

II straipsnis (pagal jį I straipsnyje numatytą mokestį elektros energijos gamintojai kas mėnesį deklaruoja į valstybės biudžetą iki kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį mokestis turi būti sumokėtas, 25 dienos imtinai, užpildydami ir pateikdami 100 formą „Declarație privind obligațiile de plată la bugetul de stat“ (Mokėjimo prievolių valstybės biudžetui deklaracija)).

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Ieškovė *Brăila Winds SRL* yra viena iš ENGIE grupės patronuojamųjų bendrovių Rumunijoje. Ieškinį pareiškusios bendrovės akcininkės yra *Engie Dezvoltare & Consultanță SRL* ir *Engie Romania SA*; pastaroji turi 99,99 % akcijų. *Engie Romania SA* yra pagrindinė *Engie* grupės patronuojamoji bendrovė Rumunijoje.
- 2 Ieškovė gamina elektros energiją iš vėjo energijos jai priklausančioje vėjo jėgainėje, esančioje Breilos apskrityje.
- 3 Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsniu nuo 2021 m. lapkričio 1 d. buvo nustatytas 80 % mokestis, taikomas elektros energijos gamintojų papildomoms pajamoms, gautoms dėl skirtumo tarp vidutinės mėnesinės elektros energijos pardavimo kainos ir 450 RON / MWh kainos. Elektros energijos gamintojai, gaminantys elektros energiją iš iškastinio kuro, įskaitant kogeneraciją, o nuo 2022 m. sausio 1 d. – ir elektros energijos gamintojai, gaminantys elektros energiją iš biomasės, buvo atleisti nuo šio mokesčio mokėjimo.
- 4 Pagal Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsnį ir Įsakymą Nr. 64/2022 ieškovė, kaip elektros energijos gamintoja, gaminanti elektros energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių, pateikė mokesčių deklaraciją ir sumokėjo aptariamą mokestį už laikotarpį nuo 2021 m. lapkričio mėn. iki 2022 m. kovo mėn. – iš viso 11 643 217 RON.
- 5 Po to, kai ANAF atmetė ieškovės pateiktą išankstinį administracinį skundą dėl Įsakymo Nr. 64/2022 ir mokestinį skundą, pastaroji 2022 m. balandžio 27 d. pareiškė ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme – *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) – ir prašė: **i)** panaikinti Įsakymą Nr. 64/2022; **ii)** panaikinti ieškovės pateiktas mokesčių deklaracijas ir patikslinamąsias deklaracijas dėl mokesčio, nustatyto Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsniu; **iii)** panaikinti ANAF – *Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor* (ANAF – Skundų nagrinėjimo generalinis direktoratas, Rumunija) sprendimą Nr. 551/10.03.2022, kuriuo buvo atmestas administracinis skundas dėl mokesčio deklaracijų ir atsiliepimas į skundą dėl mokesčio deklaracijos už 2022 m. kovo mėn.; **iv)** panaikinti ANAF – *Direcția Generală Proceduri pentru Administrarea Veniturilor* (ANAF – Pajamų valdymo generalinis direktoratas, Rumunija) sprendimą ir (arba) sprendimo pranešimą („Referatul de soluționare“) Nr. A GVB 154/23.03.2022, kuriuo buvo atmestas išankstinis administracinis skundas dėl Įsakymo Nr. 64/2022; **v)** įpareigoti atsakovus grąžinti ieškovei 11 643 217 RON sumą, sumokėtą už mėnesius nuo 2021 m. lapkričio mėn. iki 2022 m. kovo mėn. kaip mokestį pagal Įsakymą

Nr. 64/2022, ir vi) įpareigoti atsakovus sumokėti palūkanas už šiuo būdu sumokėtas sumas.

- 6 Ieškovės teigimu, ginčijami administraciniai aktai buvo neteisėti, nes Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsniu nustatytas mokestis yra neteisėtas dėl šių priežasčių: i) juo pažeidžiamas teisingo mokesstinės naštos nustatymo principas ir dvigubo apmokestinimo vengimo principas, siejamas su teisėtumu, nediskriminavimo ir (arba) mokesčių neutralumo, lygybės prieš įstatymą, sąžiningo apmokestinimo ir mokesstinio tikrumo principais; ii) juo pažeidžiami negaliojimo atgaline data ir apmokestinimo nuspėjamumo principai, siejami su teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos, nediskriminavimo ir (arba) mokesčių neutralumo, taip pat lygybės prieš įstatymą principais; iii) juo neteisėtai teikiama valstybės pagalba elektros energijos gamintojams, gaminantiems elektros energiją iš iškastinio kuro, įskaitant kogeneraciją, ir elektros energijos gamintojams, gaminantiems elektros energiją iš biomasės, atsižvelgiant į papildomas pajamas, gautas po 2022 m. sausio 1 d., o tai prieštarauja SESV 107 straipsnio 1 daliai; iv) juo sukuriama kliūtis įsisteigimo laisvei ir laisvei teikti paslaugas, o tai prieštarauja SESV 49 ir 56 straipsniams; v) jis prieštarauja Europos tikslams iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą ir Sąjungos energijos mokesčių politikai; vi) juo taip pat nustatoma pardavimo kaina ir (arba) ribojama laisvė nustatyti pardavimo kainą, o tai prieštarauja Direktyvai 2019/944; vii) juo pažeidžiamos Rumunijos Konstitucijos 135 straipsnio ir *Legea concurenței* (Konkurencijos įstatymas) 8 straipsnio nuostatos (jomis draudžiami nepagrįsti prekybos laisvės arba verslininkų savarankiškumo apribojimai); viii) jis nustatytas Įsakymo Nr. 64/2022, kuriame yra daug su teisėtumu susijusių trūkumų, pagrindu, ir ix) jis nustatytas Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsnio, kuris neatitinka Konstitucijos, pagrindu.
- 7 Ieškovės prašymu *Curtea de Apel București* nutarė pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 8 Ieškovės teigimu, pagrindinėje byloje nagrinėjama per didelio apmokestinimo priemonė yra valstybės pagalba, dėl kurios valstybė narė neįvykdė pareigos pradėti SESV 108 straipsnio 3 dalyje numatytą išankstinės kontrolės procedūrą.
- 9 Be to, atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsniu nustatytas mokestis yra didelis, nagrinėjama priemonė yra SESV 49 ir 56 straipsniais draudžiamas apribojimas. Dėl šios priežasties skirtingas elektros energijos gamintojų vertinimas, atsižvelgiant į naudojamą gamybos šaltinį, atgraso juos nuo tolesnės veiklos Rumunijos elektros energijos, gaminamos iš atsinaujinančiųjų išteklių, rinkoje.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad *Curtea de Apel București* buvo pareikšti keli ieškiniai dėl Įsakymo Nr. 64/2022 panaikinimo; jie visi šiuo metu yra nagrinėjami.
- 11 Nagrinėjamoje byloje 2022 m. sausio 31 d. šis teismas nusprendė pateikti *Curtea Constituțională* (Rumunijos Konstitucinis Teismas) prašymą pripažinti Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsnį prieštaraujančiu Konstitucijai; ši byla nagrinėjama *Curtea Constituțională*.
- 12 Pirmuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar dalies elektros energijos gamintojų papildomų pajamų per didelio apmokestinimo priemonė gali būti laikoma valstybės pagalba, teikiama nuo mokesčio mokėjimo atleistiems elektros energijos gamintojams, apie kurią pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį turėjo būti pranešta Komisijai.
- 13 Remdamasis Teisingumo Teismo jurisprudencija šiuo klausimu, konkrečiai – 1991 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ir kt. / Prancūzija*, C-354/90, EU:C:1991:440, 10 ir 14 punktais; 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Unicredito Italiano*, C-148/04, EU:C:2005:774, 42 punktu; 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Autonome Provinz Bozen*, C-102/21 ir C-103/21, EU:C:2022:272, 58 ir 59 punktais; 2006 m. spalio 5 d. Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, EU:C:2006:644, 39 punktu; 2022 m. sausio 22 d. Sprendimo *Fondul Proprietatea*, C-179/20, EU:C:2022:58, 83 ir 84 punktais ir 2004 m. liepos 15 d. Sprendimo *Pearle ir kt.*, C-345/02, EU:C:2004:448, 30–32 punktais, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jam reikia Teisingumo Teismo gairių dėl galimos valstybės pagalbos vertinimo kriterijų, visų pirma dėl ginčijama priemone nustatyto atrankiojo pranašumo kriterijaus, atsižvelgiant į tai, kad tam tikroms konkrečioms elektros energijos gamintojų kategorijoms nagrinėjama priemonė netaikoma.
- 14 Antrasis prejudicinis klausimas yra susijęs su Įstatymo Nr. 259/2021 II straipsnyje nustatyto per didelio apmokestinimo keliamu poveikiu įsisteigimo laisvei ir laisvam paslaugų judėjimui, atsižvelgiant į tai, kad dėl šio apmokestinimo *Engie* grupė, kuriai priklauso ieškinį pareiškusi bendrovė, gali būti atgrasoma nuo tolesnės elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių veiklos plėtros Rumunijoje.
- 15 Nagrinėjamu atveju tarpvalstybinis elementas pasireiškia tuo, kad ieškovė priklauso *Engie* grupei, kurios pagrindinė verslo vieta yra Paryžiuje ir kuri vykdo veiklą gamtinių dujų tiekimo ir paskirstymo, elektros energijos tiekimo ir gamybos srityse.
- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nagrinėjamu mokesčiu nediskriminuojami užsienio piliečiai, palyginti su nacionaliniais piliečiais, tačiau pažymi, kad šis mokestis elektros energijos gamintojams

taikomas skirtingai, atsižvelgiant į naudojamą gamybos šaltinį. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena 1988 m. liepos 7 d. Sprendimą *Stanton / Inasti*, C-143/87 ir 1996 m. vasario 15 d. Sprendimą *Hans Kemmler*, C-53/95 (juose Teisingumo Teismas nusprendė, kad taisyklės, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai nediskriminavo dėl pilietybės, vis dėlto buvo nepriimtinos, nes sudarė nepagrįstas kliūtis vykdyti veiklą daugiau nei vienoje valstybėje narėje), taip pat 2011 m. kovo 24 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-400/08, EU:C:2011:172, 64 punktą; jame Teisingumo Teismas nurodė, kad sąvoka „apribojimas“, kaip tai suprantama pagal EB 43 straipsnį, apima priemones, kurių imasi valstybė narė ir kurios, nors taikomos nedarant skirtumo, daro poveikį kitų valstybių narių įmonėms patekti į rinką ir taip sudaro prekybos kliūtis Bendrijos viduje.

- 17 Atsižvelgdamas į sąlygas, kurias nacionalinės priemonės, galinčios kliudyti naudotis Sutartimi garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis arba atgrasyti nuo naudojimosi jomis, turi atitikti, kad galėtų būti laikomos suderinamomis su Sutartimi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nagrinėjamu atveju kyla klausimas dėl ginčijamo mokesčio neproporcingumo.
- 18 Trečiuoju prejudiciniu klausimu *Curtea de Apel București* siekia išsiaiškinti dėl nagrinėjamo mokesčio kvalifikavimo kaip priemonės, kuria nustatoma pardavimo kaina ir (arba) ribojama laisvė nustatyti pardavimo kainą, o tai galėtų prieštarauti Direktyvos 2019/944 nuostatoms, visų pirma 58 straipsnio c punkto nuostatoms dėl nacionalinės reguliavimo institucijos pareigos panaikinti prekybos elektros energija tarp valstybių narių apribojimus, taip pat siejamoms su 9 straipsnio nuostatomis, nes jos veikia tiesiogiai.
- 19 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena ieškovės teiginius, kad ginčijama priemone reikšmingai iškreipiama konkurencija elektros energijos rinkoje, nes dėl jos energijos gamintojai patiria papildomų išlaidų ir sumažėja tiekimo saugumas, užkertant kelią kainų formavimui remiantis pasiūlos ir paklausos sąveika, o tai lemia arba dirbtinai padidintas kainas, siekiant kompensuoti nustatytą apmokestinimą, arba gamybos sumažėjimą, nes papildomas apmokestinimas, susijęs su pajamomis, prilygsta gamintojų rizikai atgauti savo gamybos sąnaudas. Be to, atsižvelgiant į Direktyvos 2019/944 9 straipsnį, nagrinėjama nacionalinė priemonė nėra nei tinkama, nei proporcinga.
- 20 Dėl ketvirtąjo prejudicinio klausimo *Curtea de Apel București* nurodo, kad, atsižvelgiant į tai, jog ieškovė rėmėsi SESV 191 straipsnio 2 dalyje įtvirtintais atsargumo, prevencijos, žalos aplinkai ištaisymo ten, kur yra jos šaltinis, ir „teršėjas moka“ principais, reikia nustatyti, ar šie principai veikia tiesiogiai ir ar jie nepažeidžiami nustatytus mokesčius, kuris taikomas elektros energijos gamintojams, gaminantiems elektros energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių, tačiau netaikomas elektros energijos gamintojams, gaminantiems elektros energiją iš iškastinio kuro.

- 21 Be to, ieškovė taip pat teigė, kad, per daug apmokestinant visų pirma energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojus, Įstatymu Nr. 259/2021 nustatytas mokestis prieštarauja tiek Sąjungos energijos mokesčių politikai, konkrečiai – Direktyvai 2003/96, tiek Europos tikslams pasiekti poveikio klimatui neutralumą, kaip nurodyta 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos paskelbtame Europos žaliajame kurse, todėl būtina įvertinti nagrinėjamus pastarųjų teisės aktų padarinius, o taip pat minėto mokesčio suderinamumą su jais.

DARBINIS VERTINIMAS